

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**VPLIV FINANČNE IN GOSPODARSKE KRIZE
NA PODJETJE LESONIT, D. O. O.**

LJUBLJANA, JULIJ 2011

VANESA JAKSETIČ

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom _____, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

UVOD	1
1 SVETOVNA GOSPODASKA IN FINANČNA KRIZA	1
2 VPLIV KRIZE NA PREDELOVALNO INDUSTRIJO V SLOVENIJI	3
2.1 Vpliv krize na trg dela	4
2.1.1 Gibanje povprečne bruto plače na zaposlenega.....	4
2.1.2 Delovno aktivni prebivalci in registrirana brezposelnost	5
2.2 Vpliv krize na obseg produktivnosti	7
3 VPLIV KRIZE NA LESNO INDUSTRIJO V SLOVENIJI	9
3.1 Vpliv krize na obsegu produktivnosti	9
3.2 Vpliv krize na blagovno menjavo in s tem na finančne rezultate	11
3.3 Zaposlenost in gibanje plače	12
4 LESONIT, D. O. O., ILIRSKA BISTRICA	14
4.1 Zgodovina Lesonita	14
4.2 Poslovanje podjetja Lesonit, d. o. o., od leta 2007 do 2009	16
4.3 Gospodarska kriza v Lesonitu, d. o. o.....	18
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Jesenska napoved gospodarskih gibanj na trgu dela za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo, rast v %	6
Tabela 2: Primerjava produktivnosti dela med predelovalno industrijo in posameznimi sektorji lesne industrije, rast v %	10
Tabela 3: Gibanje dodane vrednosti na zaposlenega v lesni industriji, predelovalni industriji in celotnemu gospodarstvu, v tisoč enotah in rast v %	11
Tabela 4: Pregled zaposlenosti v lesnopredelovalni industriji od 2001 do 2009, v tisoč enotah	13
Tabela 5: Gibanje produktivnosti v podjetju od leta 1993 do leta 2009, v m ³	19

KAZALO SLIK

Slika 1: Bruto plača na zaposlenega in produktivnost dela v obdobju 2000–2011, rast v %	4
Slika 2: Gibanje dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, realna rast v %	8
Slika 3: Indeks industrijskih proizvodov po dejavnostih v lesni industriji,	9
Slika 4: Gibanje zaposlenosti v družbah lesnopredelovalne dejavnosti, v tisoč enotah.....	13
Slika 5: Proizvodnja Lesonita, d. o. o., od leta 1993–2009 v m ³	19

UVOD

Namen diplomske naloge je predstavitev vpliva svetovne finančne in gospodarske krize na predelovalno industrijo v Sloveniji, s tem pa tudi analizirati vpliv na lesno-kemično podjetje Lesonit, d. o. o., iz Ilirske Bistrice ter predstaviti ukrepe, ki jih je podjetje sprejelo, da bi ublažilo njene posledice.

Diplomska naloga je sestavljena iz pet delov (poglavij).

V prvem poglavju bom na kratko opisala začetek gospodarske krize, ki se je pojavila na finančnem in nepremičninskem trgu v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA), se kmalu razširila na medbančni trg ter nato zajela tudi realno ekonomijo. Temu bo sledil opis krize, ki je zajela Evropo in posledično tudi Slovenijo, naštela pa bom tudi nekaj protikriznih ukrepov, ki jih je sprejela vlada Republike Slovenije.

V drugem vsebinskem poglavju bom predstavila vpliv gospodarske krize na predelovalno industrijo v Sloveniji, saj je bila ta panoga med najbolj prizadetimi panogami v Sloveniji. Opisala bom posledice gospodarske krize na trgu dela v tej panogi, kjer bom nekaj besed namenila gibanju povprečne bruto plače na zaposlenega, delovno aktivnim in registrirani brezposelnosti. Opisala pa bom tudi vpliv krize na obseg produktivnosti v predelovalni industriji.

Tretje poglavje bom namenila predstavitvi vpliva krize na lesno industrijo v Sloveniji in tudi tukaj opisala poslovanje lesne industrije v obdobju krize in njen vpliv ter posledice na oba sektorja lesne industrije in sicer v obdelavi in predelavi lesa ter v proizvodnji pohištva.

V četrtem vsebinskem poglavju bom opisala vpliv gospodarske krize na konkretnem primeru, in sicer na lesno-kemičnem podjetju Lesonit, d. o. o. iz Ilirske Bistrice. Opis delovanja podjetja in predstavitev vpliva gospodarske krize na podjetje je tudi cilj moje diplomske naloge.

V zadnjem poglavju sledi sklep diplomske naloge, kjer bom povzela bistvo svoje diplomske naloge, in sicer vpliv gospodarske krize na predelovalno industrijo v Sloveniji. Na podlagi vseh pridobljenih podatkih, ki bodo vplivali na potek pisanja moje diplomske naloge, bom sprejela sklep, kako se je gospodarska kriza odrazila na predelovalni industriji v Sloveniji oziroma na konkretnem primeru podjetja Lesonit, d. o. o., iz Ilirske Bistrice.

1 SVETOVNA GOSPODASKA IN FINANČNA KRIZA

Finančna kriza je definirana kot periodično ponavljajoče se stanje v kapitalističnem gospodarstvu zaradi neskladja med proizvodnjo in potrošnjo (Tomič, 2009, str. 1). Vsaka kriza nastane zaradi različnega vzroka ali skupek le-teh.

Finančna kriza se je začela kazati leta 2008, vendar so nekatere banke že v avgustu leta 2007 poročale o izgubah na vrednostnih papirjih (Praščević, Cerović & Jakšić, 2009, str. 55).

Prvi znaki so se začeli kazati v ZDA, kjer so se pojavile nestabilnosti na finančnem trgu, saj so posojilodajalci in kupci skozi nekaj let z napačnimi odločitvami povzročili nastanek največjega nepremičninskega balona v zgodovini ZDA (Kržišnik, 2009, str. 10).

Ameriška centralna banka je najprej močno zmanjšala obrestno mero, kar naj bi pripomoglo k usposabljanju ameriškega gospodarstva, vendar so številni ukrepi imeli tudi nezaželene učinke. Predvsem se potrošnikom zaradi nizkih obrestih mer ni splačalo investirati kapitala v banke, temveč so rajši najeli hipotekarno posojilo in denar naložili v vrednostne papirje ali v nepremičnine. Anuiteta odplačevanja je bila zelo nizka. Pojavila se je presežna ponudba na trgu nepremičnin in ustavila rast cen. Cene nepremičnin so začele padati, kar pa je privedlo do zloma nepremičninskega trga in propad številnih svetovnih bank (Gorše, 2009, str. 3).

Banke niso mogle ponuditi posojil, kar bi podjetjem, predvsem gradbenim, omogočilo prilagajanje. Zaradi zmanjšanja števila gradenj je prišlo do odpuščanja delovne sile v vseh sektorjih, ki so kakorkoli povezani z gradbeništvom. Prišlo je do začaranega kroga, iz katerega se države še dolgo časa ne bodo rešile (Krulc, 2009, str. 6).

Kriza je prizadela tudi velike gospodarske velesile v Evropi, kot sta Nemčija in Velika Britanija. Bili smo priča zlomom številnih držav, kot so Islandija, Madžarska in tudi Baltske države. Postavljeno je bilo vprašanje obstoja EU. Veliko držav je zaprosilo za pomoč mednarodnih institucij. Prav tako kot ameriška centralna banka je tudi evropska centralna banka (v nadaljevanju ECB) v času krize sprejela številne ukrepe. Predvsem so bile tukaj ključne spremembe obrestne mere. Prišlo je do serije osmih znižanj in privedlo do končne obrestne mere nekje okoli 0,25 %.

ECB pa je sprejela tudi številne druge ukrepe, predvsem se je osredotočila na uravnavanje likvidnosti prek operacij v evrih in tujih valutah. Monetarna politika je bila uporabljena, takoj ko se je pojavila finančna kriza, zaradi pojava likvidnostnih težav in predvsem so se izognili kolapsu na finančnem trgu.

Zaradi gospodarskega in finančnega povezovanja Evropske unije z drugimi državami v Evropi so globalno krizo občutile tudi države na Balkanu, s katerimi je gospodarsko povezana tudi Slovenija (Bethramieu, Guichahd, Ernić, Redžepagić, 2009, str. 9–12). Krizo je Slovenija občutila in v drugi polovici leta 2008 je prišlo do velikega padca kreditne aktivnosti bank, kar je močno vplivalo na likvidnostno stanje realnega sektorja gospodarstva. Pomanjkanje virov za refinanciranje je močno vplivalo na delovanje slovenskih podjetij. Zaradi slabega položaja tujih partnerjev, predvsem Nemčije, se je

močno zmanjšal izvoz slovenskih podjetij, saj je Slovenija izvozna država in izvozi kar okoli 70 % BDP-ja. Naročila tujih partnerjev so se močno zmanjšala, kar je vplivalo na rast slovenskega gospodarstva, ki je v zadnjih dveh letih močno padla. Zmanjšanje naročil je vplivalo na to, da so se morala podjetja odločiti za skrajšanje delovnega časa in kmalu je v številnih podjetjih prišlo do odpuščanja delavcev (Tomič, 2009, str. 34).

Veliko podjetij je propadlo, na primer Mura, Vegrad. Iz tega je razvidno, da je kriza najbolj prizadela gradbeništvo, tekstilno industrijo in ostale veje predelovalne industrije. Zelo prizadeta je bila pohištvena in lesna industrija, kar pa bom opisala v nadaljevanju svoje diplomske naloge.

Vlada RS se je takoj odzvala z reševalnim paketom posameznikom, bankam in podjetjem z davčnimi olajšavami. V začetku leta 2009 je bil sprejet še drugi paket protikriznih ukrepov, ki je temeljil predvsem na pridobitvi ponovnega zaupanja finančnim institucijam (Tomič, 2009, str. 36–37). Področja, za katere je vlada sprejela številne protikrizne ukrepe, so bili: kreditiranja trga, davčne politike, politike zaposlovanja, tehnološki razvoj, spodbuditev investiranja, področje kmetijstva.

Največji del ukrepov je namenjen stabilizaciji finančnega sistema in zagotavljanje likvidnosti bank z namenom, da bi zagotovili sredstva za normalno poslovanje podjetij. Sprejeti ukrepi so naravnani tako s subvencioniranjem delovnega časa, kakor tudi s spodbujanjem razvoja tehnologije, ki bi prinesla nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo (Vlada RS, 2009, str. 4).

2 VPLIV KRIZE NA PREDELOVALNO INDUSTRIJO V SLOVENIJI

Svetovna finančna in gospodarska kriza se je v Sloveniji odrazila predvsem na poslovnih rezultatih gospodarskih družb v letoma 2008/2009. Predvsem se je odrazila v znižanju neto čistega dobička, ki se je glede na leto 2007 kar prepolovil. Njegovo zmanjšanje je bilo predvsem posledica velike neto izgube iz finančnega delovanja, in sicer znižanja vrednosti delnic in drugih finančnih naložb.

Dobiček iz poslovanja je bil kar precej nižji zaradi velike zadolženosti gospodarskih družb. Zmanjšanje bruto poslovnega presežka je bila posledica poglobljenega vpliva gospodarske krize na poslovanje v prvem četrtletju leta 2009.

Družbe oziroma podjetja predelovalne industrije so najbolj vplivale na samo poslabšanje rezultatov iz poslovanja, predvsem zaradi njihove precejšnje izvozne usmerjenosti, ker so se na tujih trgih soočile s precejšnjim padcem tujega povpraševanja. Rast njihovih prihodkov se je skoraj ustavila.

V letu 2008 se je predelovalni industriji neto čisti dobiček v povprečju zmanjšal za 37,9 % glede na izjemno leto 2007 (UMAR 2009, str. 79).

2.1 Vpliv krize na trg dela

V Ekonomskih izzivih 2009 (2009, str. 79) so mnenja: »Gospodarska kriza je močno vplivala na trg dela, ki je pomemben mehanizem prilagajanja gospodarstva morebitnim šokom. Posledice gospodarske krize pa se na trgu dela v večini držav EU kažejo predvsem v naraščanju stopnje brezposelnosti. Ta se je v Sloveniji po podatkih Eurostata povečala s 4,4 % aprila 2008 na 5,9 % maja 2009.«

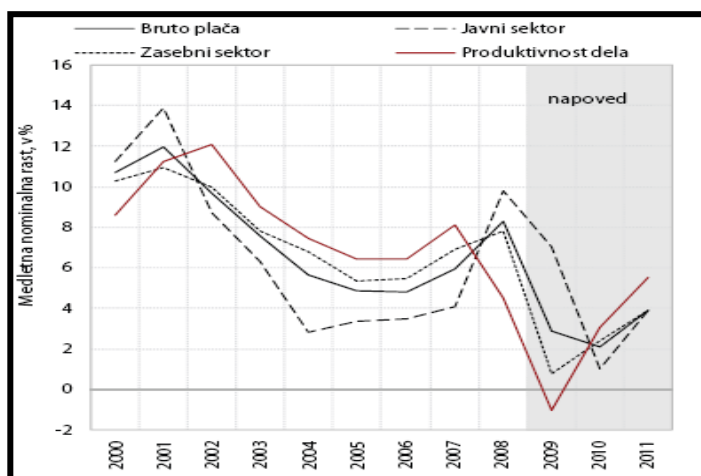
2.1.1 Gibanje povprečne bruto plače na zaposlenega

V letu 2007 je bila prisotna močna in visoka konjunktura plač. V prvi polovici leta 2008 se je nadaljeval trend rasti plač, v drugi polovici pa smo bili priča močnemu padcu rasti bruto plače na zaposlenega. Ta rast se je umirila v prvem kvartalu leta 2009, ko ni bilo spremembe rasti plač. Največje zmanjšanje medletne rasti plač so najbolj občutili v predelovalni industriji in gradbeništvu (UMAR, 2009, str. 80).

To zmanjšanje rasti plač je predvsem posledica zmanjšanj izplačil za opravljanje nadur. Padec deleža izplačanih nadur so najbolj občutili v predelovalni industriji in gradbeništvu. Delež plačil za nadure v strukturi bruto plače se je leta 2009 na zaposlenega glede na leto 2008 prepolovil.

V Sliki 1 je razvidno gibanje bruto plače na zaposlenega in produktivnost v obdobju 2000–2011. Vidimo lahko, da je leta 2009 prisoten velik padec produktivnosti, prav tako pa je padla bruto plača na zaposlenega v javnem in zasebnem sektorju.

Slika 1: Bruto plača na zaposlenega in produktivnost dela v obdobju 2000–2011, rast v %

Vir: UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009c, str. 24, slika 20.

V drugem polletju leta 2009 je bila prisotna počasnejša rast plač, saj se je realno znižala za 0,2 %. K temu znižanju so prispevala predvsem nižja izplačila božičnic in trinajstih plač, pomembno pa je bilo tudi subvencioniranje skrajšanega delovnega časa in čakanje na delo.

V Uradu za makroekonomsko analizo in razvoj (v nadaljevanju UMAR) napovedujejo, da bo leta 2011 rast plač v zasebnem sektorju zaostajala za produktivnostjo dela. Za zasebni sektor se napoveduje 3,9-odstotno nominalno povečanje plač, skladno z nadaljnjim izboljšanjem gospodarskega okolja v letu (UMAR 2009c, str. 23–24).

2.1.2 Delovno aktivni prebivalci in registrirana brezposelnost

Število delovno aktivnih je naraščalo do druge polovice leta 2008, potem pa je število zaposlenih začelo upadati. Trend upadanja se je nadaljeval tudi v letu 2009, čeprav je bilo zmanjšanje števila delovno aktivnih prebivalcev v prvi polovici precej počasnejše, kot so predvidevali spomladi leta 2009.

Upadanje števila delovno aktivnih prebivalcev je bilo najbolj prisotno v predelovalni industriji in gradbeništvu, in sicer za 8,3 %, kar je posledica velikega padca proizvodnje. Delo so v največjem obsegu izgubili delavci v proizvodnji kovin, obdelavi in predelavi lesa ter v proizvodnji pohištva (UMAR 2009c, str. 25).

Prav to zmanjšanje števila delovno aktivnih prebivalcev v predelovalni industriji naj bi predstavljalo skoraj 2/3 celotnega upada števila zaposlenih v obdobju od oktobra 2008 do marca 2009 (UMAR 2009a, str. 82).

Iz Tabele 1 je razvidna primerjava gospodarskih gibanj na trgu dela med jesensko in pomladansko napovedjo za obdobje 2009–2011. Vidimo lahko, da formalno število delovno aktivnih pada od leta 2008 dalje, prav tako je padajoča tudi zaposlenost po nacionalnih računih. Brezposelnost pa od leta 2008 dalje samo še narašča.

Tabela 1: Jesenska napoved gospodarskih gibanj na trgu dela za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo, rast v %

	2008	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sep. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sep. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sep. 2009)
<i>Formalno delovno aktivni (rast v %)</i>	3,0	-4,2	-2,5	-1,7	-1,9	-0,4	-0,8
<i>Zaposlenost po nac. računih (rast v %)</i>	2,8	-5,4	-2,4	-1,7	-1,6	-0,4	-0,9
<i>Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)</i>	6,7	8,9	9,1	10,3	10,6	10,2	10,9
<i>Anketna stopnja (v %)</i>	4,4	6,0	5,7	7,0	6,7	7,0	7,3

Vir: UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009c, str. 27, tabela 11.

Število brezposelnih se je od oktobra 2008 neprestano povečevalo. Glavni vzrok za povečevanje števila brezposelnih naj bi bil povečan priliv oseb, ki so izgubile delo ob hkratnem zmanjšanju števila brezposelnih, ki so dobili zaposlitev.

Stopnja registrirane brezposelnosti se je do marca 2009 povečala na 8,4 %, aprila pa na 8,8 %. Do konca junija je število registriranih brezposelnih naraslo na 86.481 oseb, kar je dobro četrtno več kot decembra leta 2008 oziroma kar je 45,8 % več kot septembra leta 2008. Število brezposelnih moških se je do maja 2009 povečalo za več kot pri ženskah, in sicer pri moških za 52,5 %, pri ženskah pa za 33,5 % (UMAR 2009a, str. 83).

Ukrepi, ki so jih v Sloveniji sprejeli za ohranjanje delovnih mest, je bil predvsem zakon o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa. Največji delež zaposlenih, ki so še vključeni v obe shemi subvencioniranja, pa je v dejavnostih industrije, kamor spada tudi predelovalna industrija, kjer so plače do konca leta 2009 po ocenah nominalno stagnirale (UMAR 2009c, str. 23).

Podjetja v predelovani industriji so se v velikem številu zaprosila za ponujeno pomoč države. Do konca aprila 2009 je bilo posredovanih kar 44.241 vlog zaposlenih za skrajšani delovni čas. Sprejet je bil zakon o delnem povračilu nadomestila plač, ki ureja delno povračilo izplačanih nadomestil plač zaposlenim na začasnem čakanju na delo. Delodajalec lahko na čakanje napoti do 50 % svojih delavcev.

Ocenjuje se, da ima lahko ohranjanje delovnih mest v nekaterih dejavnostih dolgoročno negativne posledice za razvoj in konkurenčnost. Med manj produktivne panoge pa spada tudi predelovalna industrija, predvsem proizvodnja pohištva (UMAR 2009c, str. 90).

2.2 Vpliv krize na obseg produktivnosti

Dodana vrednost je leta 2009 najbolj zaostala v predelovalni industriji, in sicer je bila v prvem polletju leta 2009 za dobro petino nižja kot leta 2008. K takšnemu padcu je največ prispevalo zmanjšanje tujega povpraševanja zaradi mednarodne krize.

Prihodki od prodaje so v primerjavi z enakim obdobjem leta 2008 najbolj nazadovali zaradi padca na tujih trgih, kar je predvsem povezano z visoko odvisnostjo predelovalnih dejavnostih od tujega povpraševanja, ki se je v času krize močno skrčilo. Med panogami predelovalne industrije so najslabše rezultate zabeležili predvsem v izvozno usmerjeni in tehnološko manj zahtevnih panogah kamor spada tudi lesna industrija. Proizvodnja se je močno znižala prav v teh dejavnostih ki so tesneje povezane z gradbeno dejavnostjo (UMAR 2009c, str. 17).

Gospodarska aktivnost je leta 2008 močno upadla glede na zelo uspešno leto 2007. Predvsem sta k upočasneni rasti največ prispevala nižja raven izvoza in investicije. Manjše je bilo tudi število naročil. Predvsem pa se je upočasnila rast izvoza. Prav tako se je umirila investicijska dejavnost. Prisotna je bila manjša rast uvoza, predvsem zaradi nižje rasti izvoza in investicijske dejavnosti.

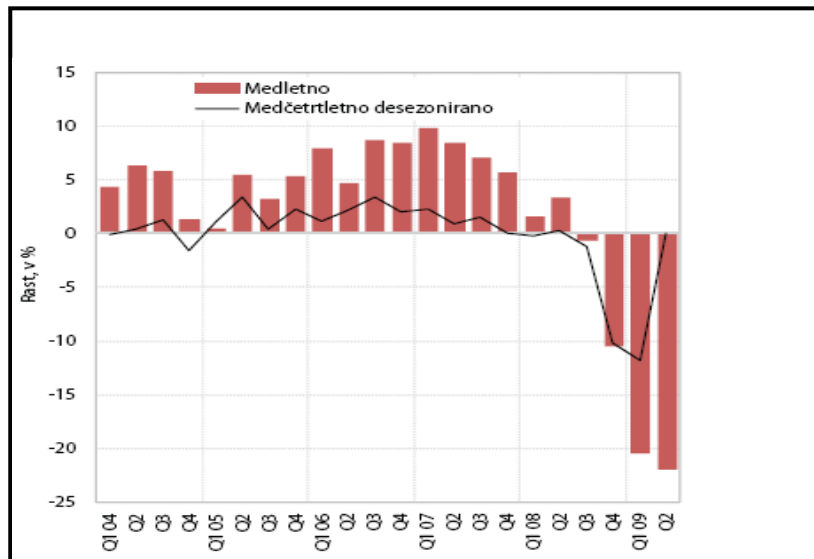
Originalni indeks industrijske proizvodnje v predelovalni dejavnosti je od leta 2008 naraščal, leta 2009 pa je bil zabeležen kar precejšnji padec indeksa industrijske proizvodnje v predelovalni dejavnosti, proti koncu leta pa je bila zabeležena pozitivna rast.

V Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj 2009 (UMAR 2009, str. 10) so mnenja: »Rast dodane vrednosti se je leta 2008 močno upočasnila predvsem zaradi močnega umirjanja aktivnosti v najbolj izvozno naravnem delu gospodarstva. V primerjavi z letom 2007 se je več kot prepolovila in dosegla 3,2 %. K znižanju rasti je največ prispeval padec dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, močno pa se je upočasnila tudi skupna rast dodane vrednosti tržnih storitev.«

Po treh četrletjih zniževanja je bilo upadanje dodane vrednosti predelovalne dejavnosti v drugem četrletju 2009 prekinjeno, znižanje obsega proizvodnje in prihodkov se je končno umirilo. Prav v drugem četrletju leta 2009 so se po daljšem obdobju kopičenja prvič znižale tudi zaloge v predelovalni industriji. V predelovanih dejavnostih se je stabilizacija okrepila. Pozitivna gibanja so prišla predvsem iz postopne krepitve tujega povpraševanja, zlasti izboljšanja izvoznih naročil (UMAR 2009c, str. 18).

Iz Slike 2 je razvidno gibanje dodane vrednosti na zaposlenega v predelovalni industriji . V prvem in drugem četrtletju leta 2009 je bil prisoten močan padec dodane vrednosti v predelovalni industriji, merjen v realni rasti v %.

Slika 2: Gibanje dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, realna rast v %

Vir: UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009c, str. 17, slika 11.

Leta 2010 in 2011 se pričakuje postopno povečanje dodane vrednosti. V predelovalni industriji se bo med četrtletna rast dodane vrednosti nadaljevala, vendar bo skromna. Počasna krepitev predelovanih dejavnosti bo delno tudi strukturne narave, saj se pričakuje nadaljnje krčenje proizvodnih programov v tehnološko manj zahtevnih dejavnostih (Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009, 2009, str. 19).

Zaradi manjšega padca cen industrijskih proizvodov je bilo v prvem četrtletju 2009 medletno poslabšanje cenovne konkurenčnosti v predelovani industrije nekoliko izrazitejše. Ob izrazitem padcu gospodarske aktivnosti in močnem zmanjšanju produktivnosti dela se je v prvem četrtletju leta 2009 slabšanje stroškovne konkurenčnosti gospodarstva pospešeno nadaljevalo. Čeprav se je rast stroškov dela na zaposlenega upočasnila, so zaradi hkratnega močno pospešenega padca produktivnosti dela stroški dela na enoto proizvoda gospodarstva občutno porasli.

Letne stopnje rasti (v %) kažejo, da je bil največji padec prav v predelovani industriji, in to leta 2009 kar 11,8 %. Produktivnost dela (realna rast) je bila v podjetniškem sektorju spet najmanjša, leta 2009 je bila samo 1,7 % (UMAR 2009a, str. 27).

3 VPLIV KRIZE NA LESNO INDUSTRIJO V SLOVENIJI

Prav tako kot ostale panoge predelovalne industrije, je gospodarska kriza prizadela tudi lesno industrijo. Prav ta kriza je prinesla zasuk, ki se kaže v rezultatih panoge, predvsem razlika med lesarji in pohištveniki. Pri lesarjih so podatki veliko boljši, saj je vidno izboljšanje poslovnih rezultatov, pri pohištvenikih pa se stanje od leta 2007 samo še slabša.

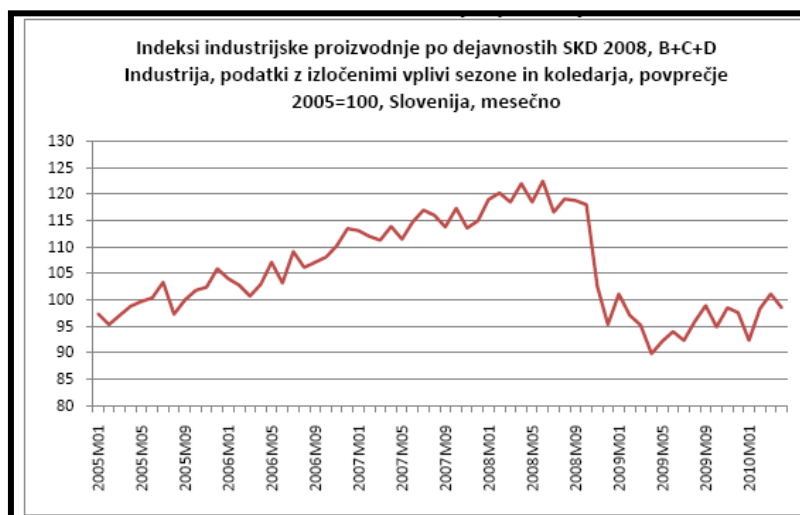
V splošnem se lesna industrija deli na obdelavo in predelavo lesa ter na proizvodnjo pohištva.

3.1 Vpliv krize na obsegu produktivnosti

V Združenju lesne in pohištvene industrije (2010, str. 4) pravijo: »Indeks industrijske proizvodnje pokaže v prvih štirih mesecih leta 2009 nadaljevanje padajočega trenda iz leta 2008. Sledi preobrat ter ponovno naraščanje indeksa industrijske proizvodnje. Z indeksom se ocenjuje dinamiko in smer, v katero se obrača gospodarska aktivnost industrije ali panoge. Izračun je na podlagi mesečnih podatkov, ki se desezonirajo.«

Iz slike 3 je razviden indeks industrijske proizvodnje po dejavnost. V letu 2008 in 2009 je razviden padec indeksa industrijskih proizvodov. Leto 2005 je vzeto kot bazno leto.

Slika 3: Indeks industrijskih proizvodov po dejavnostih v lesni industriji,

Vir: Združenje lesne in pohištvene industrije, *Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009*, str. 1, grafikon 1.

Podjetja v predelovalni industriji so v enakem obdobju proizvedla za 4,7 % indeksne točke več glede na leto poprej. V obdelavi in predelavi lesa je indeks industrijske proizvodnje padel za 9,2 indeksne točke, v proizvodnji pohištva pa je bil padec proizvodnje kar 17,7 indeksne točke.

Iz Tabele 2 je razvidno, da je svetovna finančna in gospodarska samo še poglobila večletno krizo v proizvodnji pohištva. Trend upadanja produktivnosti je prisoten v vsej lesni industriji.

Tabela 2: Primerjava produktivnosti dela med predelovalno industrijo in posameznimi sektorji lesne industrije, rast v %

Produktivnost dela(rast)	2006	2007	2008	2009
1. Industrija	107,3	114,9	117,8	108,2
2. Predelovalna industrija	107,9	116,1	119,7	108,5
2.1 Obdelava in predelava lesa	102,1	112,2	112,3	104,4
2.2 Proizvodnja pohištva	108,2	104,1	78,8	57,0

Vir: Združenje lesne in poklicne industrije, Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009, str. 8, tabela 1.

Produktivnost dela je bila v predelovalni industriji nižja za 11,2 indeksne točke. Dodana vrednost se je močno upočasnila zaradi umirjenosti rasti izvoza. V primerjavi z letom 2007 se je kar prepolovila. Največji padec je zabeležen v predelovalni industriji, predvsem zaradi upočasnitve tujega povpraševanja po slovenskem blagu.

Zaloge v predelovalni industriji so leta 2009 glede na leto 2008 upadle za 12,2 indeksne točke, v obdelavi in predelavi lesa za 20,1 indeksne točke, v proizvodnji pohištva pa za 21,6 indeksne točke.

V Tabeli 3 je razvidno gibanje dodane vrednosti na zaposlenega v lesni industriji po posameznih sektorjih, predelovalni industriji in celotnemu gospodarstvu. Od leta 2008 je razviden padec dodane vrednosti na zaposlenega.

Tabela 3: Gibanje dodane vrednosti na zaposlenega v lesni industriji, predelovalni industriji in celotnemu gospodarstvu, v tisoč enotah in rast v %

		2008	2009	Rast DV/Z	Rast DV
16	Obdelava in predelava lesa	21.928	22.277	101,6	87,4
16.100	Žaganje, skob., impregn. lesa	24.568	24.876	101,3	88,9
16.210	Proizv. furnirja in plošč na osn. lesa	24.659	21.961	89,1	80,9
16.220	Proizv. sestavlj. Parketa	15.569	23.227	149,2	142,7
16.230	Stavbno mizarstvo in tesarstvo	21.950	23.220	105,8	89,0
16.240	Proizv. lesene embalaže	18.194	20.020	110,0	96,4
16.290	Proizv. drugih izd. iz lesa, plute, slame	16.547	17.716	107,1	89,1
31	Proizvodnja pohištva	20.065	17.285	86,1	82,9
31.010	Proizv. dr. poh. za posl. in prod. post.	23.471	18.165	77,4	86,4
31.020	Proizv. kuhinjskega pohištva	17.031	14.719	86,4	77,2
31.030	Proizv. Žimnic	23.578	21.000	89,1	77,5
31.090	Proizv. drugega pohištva	20.125	17.947	89,2	84,4
	Obdelava in predelava lesa + Proizvodnja pohištva	21.000	19.770	94,1	85,4
C	Predelovalna industrija	32.003	31.523	98,5	88,4
	Vse gospodarstvo	35.279	34.168	96,9	92,7

Vir: Združenje lesne in oklicne industrije, Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009, str. 9, tabela 5.

3.2 Vpliv krize na blagovno menjavo in s tem na finančne rezultate

Cene industrijskih proizvodov v predelovalni industriji so se znižale za 2,1 indeksne točke, v predelavi in obdelavi lesa so se povečale za 1,1, indeksne točke, v proizvodnji pohištva pa za 5,3 indeksne točke in to višjo raven ohranjale celo leto (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 5).

Prihodki so v lesnopredelovalni panogi znašali 969 mio evrov, odhodki pa 982 mio evrov, kar je pripeljalo do 41,8 mio evrov čiste izgube in 17,3 mio evrov čistega dobička oziroma negativen poslovni rezultat v višini 24,4 mio evrov čistega dobička/izgube.

Na splošno je proizvodnja pohištva utrpela večji padec dobičkov kot obdelava in predelava lesa (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 7).

Delež prodaje na tujih trgih je zelo pomemben kazalec izvozne usmerjenosti. Čisti prihodki od prodaje na tujih trgih so v letu 2009 glede na leto poprej upadli za 18,6 %, njihov delež v strukturi pa je znašal 28 %. V C16 Obdelavi in predelavi lesa so čisti prihodki od prodaje

na tujem trgu v enakem obdobju upadli za 16,1 %, v C31 pa za 23,6 % (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 9).

Pri blagovni menjavi naj omenim izvoz gospodarstva v Sloveniji, ki je padel za 19 %, uvoz pa za 16 %. Opazi se nižjo rast izvoza in uvoza v obeh lesnih dejavnostih. Tudi pokritost uvoza z izvozom se je znižala in sicer v C16 za 40 % v C31 pa za 33 %. Za lesno predelovalno panogo kot celoto to pomeni, da se je v letu 2009 za vsak uvožen evro izvozilo za 2,7 evra.

V letu 2009 je izvoz v absolutni vrednosti upadel močnejše kot uvoz, to pa je privedlo do tega, da je presežek panoge v blagovni menjavi glede na leto 2008 upadel in je prvič v obdobju 10 let pod 300 mio evrov (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 13).

3.3 Zaposlenost in gibanje plače

V Združenju lesne in pohištvene industrije (2010, str. 7) pravijo: »Zaključne račune za leto 2009 je oddalo 856 lesno predelovanih družb, v katerih je bilo 14.589 zaposlenih (leta 2008 pa 16.997).«

Delež družb v obdelavi in obdelavi lesa ter v proizvodnji pohištva se je leta 2009 glede na leto 2008 znižal v strukturi za 0,17 odstotne točke. Delež zaposlenih pa za 0,29 odstotne točke.

Registrirana brezposelnost kot dober kazalec zaposlenosti v predelovalni industriji je v letih 2006–2008 upadala, potem pa v letu 2008 strmo narasla. V Sloveniji je bilo tako konec leta 2009 99.591 registriranih brezposelnih oseb. Svetovna finančna kriza je vplivala tudi na padec zaposlenosti v lesnopredelovalni industriji (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 10).

V Tabeli 4 je razvidno gibanje zaposlenosti v lesnopredelovalni industriji za obdobje 2001–2009. Vidimo lahko, da je zaposlenost naraščala do leta 2007, potem pa je prisoten padec zaposlenosti v lesnopredelovalni industriji zaradi prisotnosti gospodarske krize.

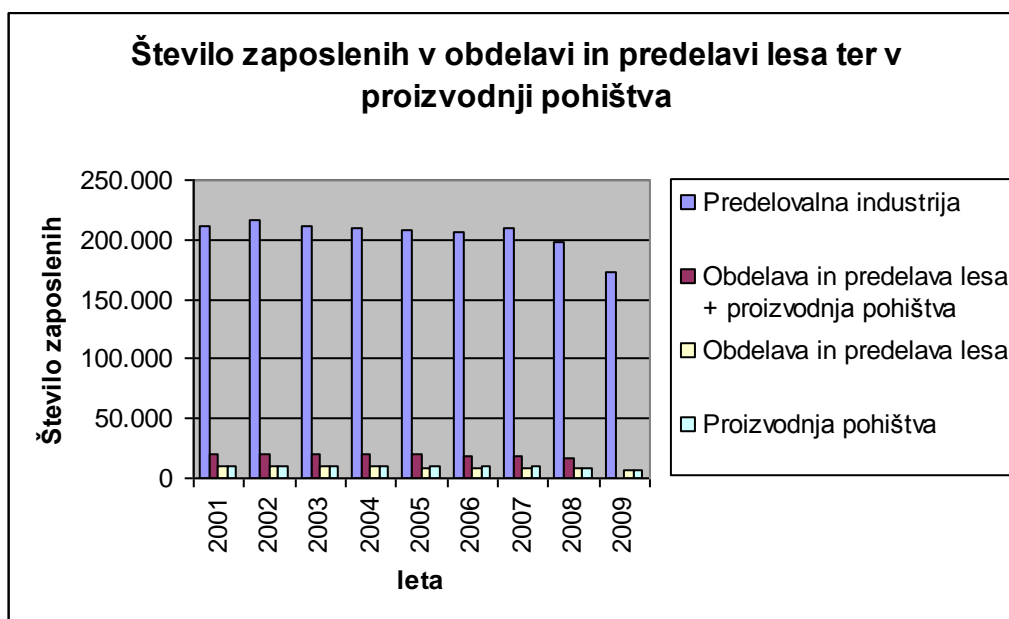
Tabela 4: Pregled zaposlenosti v lesnopredelovalni industriji od 2001 do 2009, v tisoč enotah

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Predelovalna industrija	211.139	217.017	210.809	209.360	208.427	206.408	209.415	198.011	172.775
Obdelava in predelava lesa + proizvodnja pohištva	19.544	20.115	19.935	19.687	19.370	18.369	19.009	16.997	14.589
Obdelava in predelava lesa	9.617	9.448	9.389	9.255	8.869	8.434	8.980	8.532	7.263
Proizvodnja pohištva	9.827	10.667	10.546	10.432	10.501	9.935	10.029	8.465	7.326

Vir: Združenje lesne in pohištvene industrije, Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009, str. 11, tabela .

V Sliki 4 lahko vidimo gibanje zaposlenosti v družbah lesnopredelovalne industrije. Graf je narejen na podlagi podatkov iz Tabele 4.

Slika 4: Gibanje zaposlenosti v družbah lesnopredelovalne dejavnosti, v tisoč enotah

Vir: Združenje lesne in pohištvene industrije, Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009, str. 11, grafikon 9.

Na začetku leta 2009 je bilo zaznati upad bruto plače v obeh predelovanih dejavnostih. V predelovalni industriji je mesečna bruto plača znašala 1.203, v obdelavi in predelavi lesa je bila 1.013,8, nižja za 0,3 % v proizvodnji pohištva pa je bila 950,176, za 0,5% višja.

Mesečna povprečna neto plača na zaposlenega je znašala v predelovalni industriji 801,21 evrov in je bila višja za 1,3 % kot leto poprej. V obdelavi in predelavi lesa je bila 689,87 evrov in je bila nižja za 0,1 % kot leta 2008; v proizvodnji pohištva pa je bila neto plača 656,14 evrov in je bila za 1,0 % višja kot leto poprej (Združenje lesne in pohištvene industrije, 2010, str. 12–13).

4 LESONIT, D. O. O., ILIRSKA BISTRICA

V nadaljevanju bom podrobno predstavila lesno-kemično podjetje Lesonit, d. o. o., iz Ilirske Bistrice. Najprej bom opisala poslovanje podjetja in pomembne ter ključne dogodke za podjetje od njegove ustanovitve.

Nekaj besed bom namenila poslovanju podjetja od leta 2007–2009, saj so bila ta leta za podjetje zelo pomembna, ker je prišlo do izgradnje in zagona nove tovarne.

Na koncu pa bom opisala vplive gospodarske krize na podjetje, njegov odziv na dogajanje na trgu lesne industrije in ukrepe, ki jih je podjetja sprejelo za ublažitev krize.

Vse podatke, ki sem jih uporabila pri opisu podjetja, sem pridobila s pogovorom s članom uprave podjetja gospodom Egonom Bratožem ter na podlagi letnih poročil, ki sem jih pridobila na podlagi dovoljenja predsednika uprave gospoda Georgia Barzazija.

4.1 Zgodovina lesonita

Leta 1938 je bila v Trstu ustanovljena delniška družba, imenovana »Fallersa«. V njej je sodelovalo pet delničarjev. Nova tovarna naj bi proizvajala plošče iz lesnih vlaken po takrat znanem »Fibroplastovem« postopku. Ime Fallersa je sestavljeno iz začetnic italijanskih besed »Fabbrica lastre, legno reintegrato, societa per azioni«, kar v našem prevodu pomeni: tovarna plošč iz razvlaknjenega lesa, delniška družba. Zaradi ugodne lokacije so tovarno postavili v Ilirski Bistrici. Bogato zaledje notranjskih gozdov, ugoden prometni položaj in obilje vodne moči so pogojevali velik razvoj žagarstva, lesne trgovine in prevoznitva.

Leta 1940 so bili postavljeni prvi temelji, potem pa so korak za korakom zgradili celotno tovarno. Leto 1946 je bilo prelomno za podjetje. 12. 4. 1946 je bil v prvi v pogonu oddelek sekalnice, ostale pa so zagnali do 16. 4. Takrat je bila izdelana prva lesna plošča v Jugoslaviji in tudi na Balkanu. Kljub velikim težavam pri zagonu tovarne so vse probleme domačini premagovali z zavestjo, da delajo prvič v življenju svobodni in za svoj narod. Tovarna je bila grajena za zmogljivosti 4.000 ton lesnih plošč, čeprav v začetku te zmogljivosti ni dosegla zaradi težav pri nabavljanju smole in parafina in zaradi nenehnih izpadov in pomanjkanja električne energije.

Leta 1954 je podjetje začelo samo izdelovati lepilo. Velik problem pa je bila prodaja lesnih plošč, saj je bil ta izdelek povsem nov na trgu, vendar so z obsežno reklamo ustvarili takšno povpraševanje, da kmalu kapaciteta podjetja ni zadoščala hitro rastočim potrebam na tržišču.

Od samega začetka delovanja je tovarno prevzelo ljudstvo. Kmalu se je podjetje osamosvojilo in bilo leta 1948 registrirano pod firmo Lesonit – tovarna lesnih plošč. Proizvodnja in kvaliteta sta iz leta v leto naraščali, vse do leta 1955, ko je začelo primanjkovati deviz za nabavo nadomestnih delov, saj je tovarna morala razširiti svoje kapacitete predvsem zaradi velik potreb na tržišču. Primanjkovalo pa je tudi električne energije. Tovarna je bila nekaj časa ustavljena in sledile so številne izboljšave, tovarna je povečala svojo kapaciteto, uvedla 4-izmensko delo in skrajšali so delovnik iz 48 na 42 ur.

Leta 1957 je bila izdelana tudi prva lakirana plošča vlaknenka. Leta 1958 pa je sledila tudi rekonstrukcija stiskalnice in prehod na sodobnejši način proizvodnje. Leta 1960 je tovarna začela proizvajati tudi dekorativne plastične laminatne. Sledile so rekonstrukcija tovarne plošč vlaknenk in povečanje proizvodnje. Leta 1971 je bila zgrajena nova tovarna za površinsko oplemenitenje plošč vlaknenk. Proizvodnja je bila leta 1972 obogatena z izdelavo pohištva, furnirja in žaganega lesa. V naslednjih letih je sledila modernizacija proizvodnje žaganega lesa, zgrajena je bila nova tovarna plošč vlaknenk po novem tehnološkem postopku. Leta 1985 je bila proizvodnja tovarne že 50.841 ton plošč vlaknenk in ta proizvodnja se je iz leta v leto povečevala.

Lesno kemična industrija Lesonit je bila na tem delu Slovenije ena največjih delovnih organizacij. Z več kot 1000 delavcev je zaposlovala več kot petino prebivalcev tega kraja. Plošče vlaknenke ultrales je podjetje izdelovalo po novem tehnološkem postopku in po tako imenovanem suhem postopku. Ultrales plošča ima mnogo lastnosti dobrega lesa.

Uporabna je povsod tam, kjer se sicer uporablja les, mnogokrat pa je iz tehničnih in ekonomskih razlogov celo bolj primerna. V naslednjih letih so začeli izdelovati takšne plošče, ki so imele posebne lastnosti, kot na primer vodoodpornost, ognjeodpornost, različno gostoto in trdnost. Predvsem so hoteli razširiti možnost uporabe plošče ultrales v drugih panogah, kot sta gradbeništvo, industrija prevoznih sredstev. Lesonit, d. o. o., je prvo večjo krizo v svojem poslovanju doživel ob razpadu bivše Jugoslavije. Do takrat je Jugoslavija predstavljala njihov glavni trg, le malo so prodajali v Nemčijo oziroma Italijo. Po razpadu bivše države je Nemčija postala glavni njihov trg. Podjetje se je hitro in učinkovito prilagodilo novo nastalim razmeram in se osredotočilo na nove trge.

Leta 1996 pa je Lesonit, d. d., prizadela zelo velika kriza. Ta je bila posledica prevelike produktivnosti in padca cen njihovih proizvodov na trgu. Takratna zakonodaja je bila skoraj še socialistična in ni dopuščala odpuščanja delavcev med rednim poslovanjem. Takrat je bilo v podjetju zaposlenih približno 600 delavcev, vendar je podjetje postalo

nelikvidno, ni moglo plačevati elektrike in vse ostale težave so privedle do tega, da je bil leta 1997 razglašen stečaj podjetja. Odpustilo se je polovico delavcev in stečajni upravitelj je leta 1998 razglasil prisilno poravnavo. Podjetje se je potem dokaj hitro opomoglo in je leta 1999 poslovalo že s pozitivnim rezultatom. Leto 2000 je bilo za podjetje prelomno, saj ga je prevzela velika italijanska grupacija Fantoni Spa. Ta je takoj začela s prenovo podjetja, saj je bila proizvodnja zastarela in na trgu s tako zastarelo opremo podjetje ni bilo več konkurenčno. Odpustili so polovico delavcev, vendar to samo zaradi zaprtja določenih obratov, in sicer proizvodnje oplemenitenja, laminatov in folije vse do leta 2004, leta 2007 pa tudi furnirnice, saj proizvodnja tega ni bila več konkurenčna na trgu.

Na novo zgrajena tovarna ima najsodobnejšo linijo izdelave vlaknenih plošč v Evropi. Podjetje še vedno izdeluje plošče, ki temeljijo na suhem postopku, vendar je sama proizvodnja veliko bolj napredna in sodobna, kot je bila v preteklosti. Lesonit izdeluje plošče MDF, debeline od 2 mm do 18 mm in H10 plošče, ki so vodoodporne. Linija je opremljena tudi z oddelkom keširanja plošč.

4.2 Poslovanje podjetja lesonit, d. o. o., od leta 2007 do 2009

Leto 2007 je bilo za podjetje izjemnega pomena, saj se je med letom zaključil zapleten in večstranski investicijski program, in sicer vgradnja nove linije za proizvodnjo plošč visoke tehnologije. Šlo je za investicijo, vredno več kot 50 mio evrov, katero podjetje odplačuje še danes, vendar je zelo donosna. Investicijo so investirali predvsem družba Unicredit in Fantoni Spa. Leta 2007 so zaprli obrat furnirnice, saj ni bil več donosen in je prinašal kar veliko izgube. Nova linija je povečala prihodek iz leta 2006 iz 21 na 31,5 mio evrov, čeprav niso bili vsi mesece uspešni. V podjetju je bilo 197 zaposlenih.

Tveganja, s katerimi se je podjetje srečevalo, so bila predvsem poslovna tveganja, in to tveganja, povezana s konkurenčnostjo podjetja. Na področju kreditnih tveganj je šlo predvsem za možnost, da terjatve do kupcev ne bodo plačane v celoti ali pa sploh ne bodo plačane, ker v podjetju nimajo zavarovanih terjatev.

Podjetje je bilo prav tako izpostavljeno obrestnemu tveganju, saj ima večino posojil, vezanih na spremenljivo obrestno mero Euribor, ki je v letu 2007 kar precej rasla, vendar je bila ta rast zmerna. Stroški podjetja so se leta 2007 povečali, predvsem zaradi zagona nove linije, ki je zahtevala več delavcev, ki so jo gradili, zato so bili tako stroški dela večji. Vendar nova linija ni prinesla samo velikih stroškov, ampak tudi veliko povečanje prodaje proizvodov in storitev na domačem in prav tako na tujih trgih. Podjetje je na tuje trge prodala kar za 89 % celotne prodaje, od tega kar 60 % v EU (Lesonit, d. o. o., 2008, str. 1–45).

Poslovno leto 2008 je bilo kljub mednarodni situaciji, ki je bila nagnjena k padcu povpraševanja, v panogi zaključeno s pozitivnim rezultatom. Leto 2008 je bilo pomembno

predvsem zaradi zagona nove linije, ki je zahtevala veliko dopolnitev pri sami proizvodnji plošč po suhem postopku. Obseg prodaje se je glede na leto 2007 nekoliko povečal. Nova in zelo moderna linija pa je zahtevala tudi odpustitev kar 50 zaposlenih. Podjetje je zelo napredovalo na področju raziskav in razvoja, saj so delavci delovali v okviru svojega delovnega časa predvsem na razvoju posebno tanke MDF plošče. Podjetje se je ponovno srečevalo z različnimi poslovnimi tveganji, kjer je bila izpostavljenost tveganju podobna kot v prejšnjih letih, razen izpostavljenost kreditnemu tveganju se je nekoliko povečala zaradi gospodarskih razmer, obrestnemu tveganju zaradi vezave svojih posojil na obrestno mero Euribor, ki je v letu 2008 konstanto rasla. Obveznosti, katere je imelo podjetje, so bile predvsem dolgoročne narave in so se nanašale predvsem na izgradnjo nove linije. Čisti prihodki od prodaje na domačem in trgu so se v celoti povečali. Prodaja na tujih trgih je znašala kar 91 % celotne prodaje (Lesonit, d. o. o., 2009, str. 1–50).

Lesonit, d. o. o., je leta 2009 zaključil s pozitivnim rezultatom, čeprav je bila v svetu prisotna močna negativna konjunktura, ki je predvsem privedla do močnega padca proizvedenih količin in prodaje končnih proizvodov glede na prejšnja leta.

Podjetje je tekom leta 2009 nadaljevalo različne posege v naprave in obrate, da bi povečalo učinkovitost. Predvsem se je Lesonit, d. o. o., skušal prebiti v višje kakovostne in cenovne razrede z raziskovanjem na področju izdelkov z nizko vsebnostjo. Prav tako je bilo dobro tudi na področju financiranja, kapitala, saj so povečali osnovni kapital s pomočjo dokapitalizacije sredstev družbe. Osnovni kapital Lesonita, d. o. o., je tako znašal 12.000 €.

Podjetje Lesonit, d. o. o., ima dolgoročno posojilo najeto že od leta 2007 v vrednosti 8.500.000 €, ki naj bi zapadlo leta 2009. Vendar so to posojilo podaljšali in je njegova zapadlost leta 2013. V tem primeru lahko vidimo, da do neke mere ohranjajo pozitiven rezultat tudi s podaljšanjem dolgoročnih posojil, ker če teh ne bi bilo, bi verjetno imeli nekoliko nižji poslovni rezultat in ni nujno, da bi potem poslovali z dobičkom.

Pri dolgoročnem posojilu družbe Fantoni Spa pa lahko pride do neugodnega gibanja obrestne mere. Podjetje ima večino posojil vezanih na spremenljivo obrestno mero Euribor, in ker je podjetje predvsem najelo dolgoročna posojila, je tako močno izpostavljeno obrestnemu tveganju (Lesonit, d. o. o., 2010, str. 1–54).

Kot je razvidno, ima podjetje vezana svoja posojila na obrestno mero Euribor, zato bi bilo prav, da opredelimo pojem obrestne mere Euribor. EURIBOR je angleška kratica za *Euro Interbank Offered Rate*, tj. evro medbančna ponujena mero, ki je bila uvedena z uvedbo evra 1. januarja 1999 (prvič objavljena 30. decembra 1998 za vrednosti 4. januarja 1999). To je obrestna mera, po kateri je banka pripravljena posoditi sredstva v evrih drugi banki. EURIBOR je nadomestil različne nacionalne referenčne obrestne mere denarnega trga v državah, ki so uvedle evro. V primeru uvedbe evra v Sloveniji s 1. januarjem 2007 je EURIBOR nadomestil dotedanji SITIBOR.

EURIBOR se dnevno izračuna za medbančne depozite z dospelostjo enega tedna ter enega do dvanajst mesecev kot povprečje dnevno ponujenih obrestnih mer predstaviškega odbora bank. Zaokrožena je na tri decimalna mesta (Kaj je Euribor, 2011).

4.3 Gospodarska kriza v Lesonitu, d. o. o.

Lesonit, d. o. o., je prav tako kot ostale lesne industrije v Sloveniji prizadela gospodarska in finančna kriza že nekaj mesecev prej kot ostalo Slovenijo, in to prav zaradi njihove povezanosti z italijansko družbo Fantoni, ki je zelo izvozno usmerjena na druge trge. Prizadeta je bila celotna linija plošč. Dodana vrednost se je znižala približno za 10 % glede na prejšnje leto. Kriza pa ni prizadela delavcev Lesonita, saj v času krize ni bilo odpuščanj zaradi tehnološkega viška. Največje odpuščanje delavcev pod novim lastnikom je bilo leta 2007 zaradi zaprtja obrata furnirnice, saj ni bila več donosna. Število zaposlenih se je skrčilo iz 300 na približno 140 ljudi. Delovno silo se je krčilo postopoma skozi leta in zato ni bilo odpuščanj v času krize. Sedaj je v podjetju zaposlenih 135 ljudi.

Podjetje se ni posluževalo subvencioniranja polnega delovnega časa, ki ga je nudila država, saj v podjetju tega ni bilo potrebno. Prav tako v letu 2008 ni bilo izplačanih nadur, vendar so se te akumulirale in jih delavci koristijo, ko tovarna stoji zaradi obnove oziroma čiščenja.

Podjetje se mora na trgu neprestano cenovno prilagajati, prav tako tudi stroškovno, saj je vse večja ponudba na trgu plošč, in kot vemo, je bila električna energija zaradi napihnjenosti zelo draga ter je v času krize padla. Ker so ostale industrije znižale ceno, se je tudi Lesonit temu prilagodil.

Produktivnost je v času krize padla za približno 10 %. Leta 2007 je bila 97.459 m³ predvsem zaradi zagona nove tovarne. Leta 2008 je bila 108.929, leta 2009 pa 98.554 m³. Kot vidimo, je bil padec proizvodnje približno 10 % v času najhujše krize. Leta 2010 do 31/10 je bila produktivnost 97.184,441 m³.

Iz Tabele 6 in Slike 5 je razvidna proizvodnja Lesonita, d. o. o., od leta 1993, ko je podjetje doživelo prvo večjo krizo po razpadu bivše države Jugoslavije, pa vse do danes. Razviden je velik porast proizvodnje skozi leta, najvišja proizvodnja pa je zabeležena v letu 2008, ko je začela delovati nova tovarna.

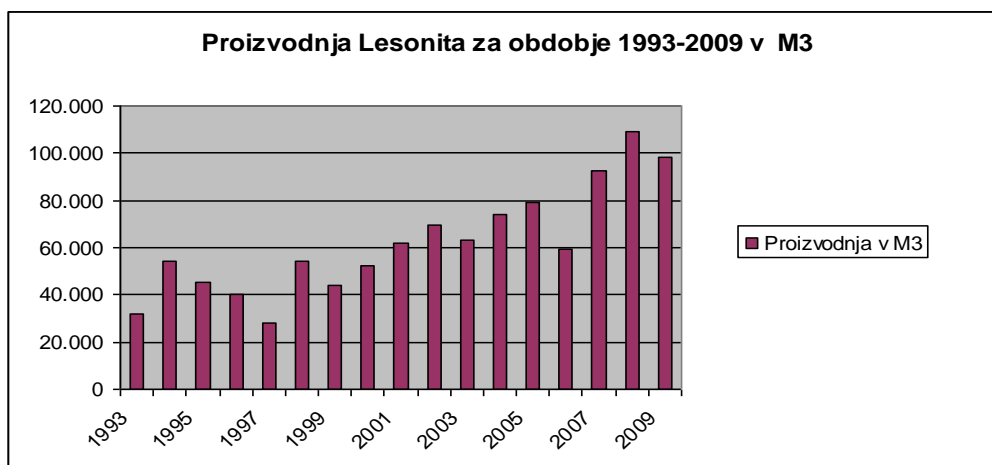
V letih, ko jih je prizadela gospodarska kriza, se proizvodnja ni bistveno zmanjšala, saj se podjetje usmerilo na nove trge in s tem zmanjšalo vplive in posledice krize. Podatke o gibanju proizvodnje v podjetju od leta 1993 do leta 2009 sem pridobila na podlagi pogovora s članom uprave podjetja gospodom Egonom Bratožem.

Tabela 5: Gibanje produktivnosti v podjetju od leta 1993 do leta 2009, v m³

Leto	Proizvodnja v m ³
1993	32.010
1994	53.946
1995	45.442
1996	40.164
1997	28.377
1998	54.140
1999	44.198
2000	52.406
2001	61.810
2002	69.435
2003	63.453
2004	74.279
2005	78.866
2006	59.117
2007	92.741
2008	108.930
2009	98.554

Vir: Egon Bratož, 2010

Slika 5: Proizvodnja Lesonita, d. o. o., od leta 1993–2009 v m³

Vir: Egon Bratož, 2010

Podjetje je za nove kredite najelo visoke dolgoročne kredite, ki jih počasi in redno odplačuje. Posojila ima predvsem za investicije v novo tovarno in ne za tekoča sredstva.

Posojilo za investicijo je še vedno visoko kljub rednemu odplačevanju, saj je celotna prenova Lesonita trajala od leta 2001 do 2008 in so novo tovarno zagnali komaj leta 2007. Posojila ima vezana na obrestno mero Euribor.

Čeprav imajo visoke kredite, za zdaj nimajo problemov z likvidnostjo, a obstaja možnost, da ne bi mogli odplačevati kreditov, če bi se tekoči prilivi zelo znižali. Med največjimi stroški je prav električna energija, ki pomeni več kot 10 % celotnega prihodka, ta pa se je v zadnjem času zaradi dviga cen trošarin spet povišala.

Lesonit je največji odjemalec lesa v Sloveniji. Z ostalimi lesnimi industrijami v Sloveniji je bolj malo povezan. Na slovenskem trgu proda samo okoli 5 % svojih izdelkov. Povezan je z Slovenijalesom, vendar ta deluje kot trgovec. Direktno prodaja Svei Zagorje, in prav pri tem podjetju se pozna padec povpraševanja, vendar zaradi tako nizkega deleža prodaje v Sloveniji to ni bil velik udarec za Lesonit.

Največji padec povpraševanja so zabeležili v Nemčiji in Jugoslaviji, vendar ker je Fantoni Spa povezan tudi z vzhodno Evropo, Azijo, je prodaja plošč iz Lesonita v te države rešila oziroma nekoliko omilila to prizadetost zaradi globalne krize, saj v teh državah krize skoraj niso občutili.

SKLEP

Glavni namen diplomske naloge je bil predstaviti vpliv gospodarske krize na predelovalno industrijo v Sloveniji ter opisati posledice, ki so jih podjetja utrpela zaradi njenega vpliva in predstaviti ukrepe, ki so jih sprejeli. Posledično je krizo občutila lesna industrija, ki je bila zelo prizadeta in si še dolgo ne bo opomogla, zato sem posebno pozornost namenila tudi vplivu gospodarske krize na lesno industrijo.

Med drugim sem nekaj besed namenila tudi splošnem opisu gospodarske krize v svetu in njen vpliv na države po svetu. Predstavila sem tudi ukrepe, ki so jih posamezne države oziroma državne institucije sprejele, da bi ublažile vplive gospodarske krize.

V zadnjem delu diplomske naloge sem posebno pozornost namenila lesno-kemičnemu podjetju Lesonit, d. o. o., Iz Ilirske Bistrice. Opisala sem njegovo poslovanje od ustanovitve pa vse do danes. Navedla sem pomembne in ključne prelomnice, ki so vplivale na poslovanje podjetja in opisala vpliv krize na to podjetje, ukrepe, ki jih je sprejelo, ter sedanje stanje v podjetju.

Iz diplomske naloge je razvidno, da je finančna in gospodarska kriza zelo močno prizadela vse države sveta, in na žalost tej krizi še dolgo ni videti konca. Države se s številnimi ukrepi borijo proti njej, vendar še zdaleč države ne bodo dosegle pozitivne gospodarske

rasti in rast BDP-ja. Potrebno je najti pot iz sedanje krize in zlasti storiti nekaj, da do takih kriz ne bo več prihajalo.

V Sloveniji je kriza najbolj prizadela predelovalno industrijo in s tem posledično lesno industrijo. Zaradi padca tujih naročil so se podjetja poslužila številnih ukrepov, da bi zaustavila rast krize, vendar so morala številna podjetja odpustiti delavce ali pa je prišlo celo do stečaja številnih podjetij.

Na koncu lahko svojo diplomsko nalogo zaključim z mislijo Paula Krugmana. V knjigi Vrnitev ekonomske depresije in kriza leta 2008 (2009, str. 182–183) je mnenja: »Vrnila se je ekonomika depresije. V bistvu to pomeni, da so prvič v dveh generacijah motnje na strani povpraševanja (nezadostna zasebna potrošnja za izrabo razpoložljive proizvodne zmogljivosti) zdaj postale očitna ovira razcveta za velik del sveta.«

Svetovna kriza se je razmahnila po vseh državah sveta, in čeprav se vlade držav borijo s številnimi protikriznimi ukrepi, gospodarska rast držav raste zelo počasi in bo potrebno še veliko časa, da bo v državah zabeležena konstantna pozitivna gospodarska rast.

LITERATURA IN VIRI

1. Berthamieu, C., Guichahd, J-P., Ernić, D. & Redžepagić, S. (2009). *Financial systems integration of Balkan Countries in the European financial system: Impact of global financial crisis*. Nica: Univerza v Nici.
2. Gorše, P. (2009). *Ukrepi centralnih bank (ECB in FED) v času finančne krize*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Kaj je Euribor? (2011). Najdeno 25. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/vprasanje/news/a6f37cd98d/?tx_evropafaq_pi1%5Bq%5D=187&tx_evropafaq_pi1%5Bview%5D=1
4. Krugman, P. (2009). *Vrnitev ekonomske depresije in kriza leta 2008*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Krulc, I. (2009). *Primerjava ukrepov za obvladovanje globalne finančne krize na primeru denarne politike ECB in FED*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
6. Kržišnik, A. (2009). *Ameriška finančna kriza in njena razširitev v svetovno finančno in gospodarsko krizo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Lesonit, d. o. o. (2008). *Letno poročilo podjetja Lesonit, d. o. o.* Ilirska Bistrica: Lesonit, d. o. o.
8. Lesonit, d. o. o. (2009). *Letno poročilo podjetja Lesonit, d. o. o.* Ilirska Bistrica: Lesonit, d. o. o.
9. Lesonit, d. o. o. (2010). *Letno poročilo podjetja Lesonit, d. o. o.* Ilirska Bistrica: Lesonit, d. o. o.
10. Prašcević, A., Cerović, B. & Jakšić, M. (2009). *Economic Policy and Global Recession*. Beograd: Ekonomska fakulteta.
11. Tomič, A. (2009). *Globalna finančna kriza, njen vpliv na poslovanje največjih svetovnih bank ter ameriško in evropsko gospodarstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
12. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009a, julij). *Ekonomski izzivi 2009. Konjunktorna gibanja*. Najdeno 10. decembra 2010 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/izzivi/2009/I.pdf.
13. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009b, julij). *Ekonomski izzivi 2009. Vpliv gospodarske krize na trg dela v Sloveniji*. Najdeno 15. oktobra 2010 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/izzivi/2009/III.pdf.
14. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009c, september). *Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009*. Najdeno 20. decembra 2010 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/analiza/jesen09/JNGG_2009n.pdf
15. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009d, april). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009*. Najdeno 10. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/analiza/spoml09/PNGG_2009n.pdf.

16. Vlada RS. (2009). *Pregled izvajanja proti kriznih ukrepov Vlade Republike Slovenije*. Najdeno 10. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/Protikrizni_ukrepi/Ukrepi_za_blazitev_krize/Pregled_izvajanja_protikriznih_ukrepov2105.pdf
17. Združenje lesne in pohištvene industrije. (2010). *Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2009*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije